

Secdenin manası nedir? İnsan ekser esmaya mazhar olduğuna göre, secde etmesi de insandaki bütün esma ile birlikte Allah´a secde etmesi manasına mı gelir? İnsandaki kötü hisler Allah´ın hangi isimlerinin tezahürüdür?

Secde, ibadet ve Allah'a (C.C.) memnuniyetini ve itaatini bildirmek veya şükretmek için yere kapanarak alın, burun ucu, eller, dizler ve ayak uçları yere gelecek şekilde yapılan en büyük tazim ifade eden bir harekettir ve namazın farz olan bir rüknüdür.

Secdenin, tıpkı namazda olduğu gibi, çekirdekten ağaca kadar hadsiz keyfiyet ve makamları vardır. Veli bir zat Allah'ın bütün isim ve sıfatlarını düşünerek ve bunları iliklerinde hissederek secdeye kapanırken; avam bir Müslüman, sadece namazın bir rüknü şeklinde ifa edebilir. Bu sebeple secdenin mahiyet ve genişliği, namaz kılan kişinin kalp ve iman kuvvetine göre farklılık arz eder.

İnsan mahiyet ve fitrat noktasında çok geniş duygu ve cihazlar ile donatıldığı için, elbette Allah'ın bütün isim ve sıfatlarını temsilen ve tevkilen secde edebilecek bir potansiyele ve kabiliyete sahiptir. Lakin bu potansiyel ve kabiliyet iman ve İslam terbiyesi ile inkişaf ettirilmemiş ise, o kamil secdeye erişilemeyebilir.

Secde ile ilgili Risale-i Nurlardan birkaç değerlendirme şu şekilde geçiyor:

"İ'lem eyyühe'l-aziz! İnsanın bir ferdinde bir cemaat-i mükellefîn bulunur. Evet, her bir uzuv, birşey için yaratılmıştır. O uzvu, o şeyde kullanmakla mükelleftir. Meselâ, herbir hasse için bir ibadet vardır. Onun hilâfında kullanılması dalâlettir. Meselâ, başla yapılan secde Allah için olursa ibadettir, gayrısı için dalâlettir. Kezâlik, şuarânın hayalen yaptıkları hayret ve muhabbet secdeleri dalâlettir. Hayal, onunla fâsık olur."(1)

"İ'lem eyyühe'l-aziz! Sath-ı âlemde kurulan şu sergi-yi İlâhîde teşhir edilen tezyinâta, kemâlâta, güzel manzaralara ve rububiyetin haşmetiyle ulûhiyetin azametine bir müşahit, bir mütenezzih, bir mütehayyir, bir mütefekkir lâzımdır ki, o güzellikleri görsün, o manzaralar arasında tenezzüh etsin, o harika nakışlara, zinetlere tefekkürle hayran olsun. Sonra o sergiden Sâniinin celâline, Mâlikinin iktidar ve kemâlâtına intikalle Onun azametine secde-i

hayret etsin. Bu vazifeyi ifa edecek, insandır. Çünkü, insan gerçi cahil, zulmetli birşeydir, ama öyle bir istidadı vardır ki, âleme bir enmuzeç ve bir nümune olmaya liyâkatı vardır. Hem o insanda öyle bir emânet vedia bırakılmıştır ki, onunla gizli defineyi bulur, açar. Hem o insandaki kuvvetler tahdit edilmeyerek mutlak bırakılmıştır. Buna binaen, küllî bir nevi şuur sâhibi olur ki, Sultan-ı Ezelin azamet ve haşmetinin şâşaasını idrak ediyor."(2)

Bedenin secdesi olduğu gibi, aklın, hayalin, kalbin ve ruhun da secdesi vardır. Belki de; bedenın secdesi; kalp, akıl ve ruhun manevi secdesinin madde alemindeki tezahürüdür.

Beden secdesi, bir semboldür. Gerçekte ise; aklın hayretini, kalbin itminanını, hayalin inbisatını ve ruhun minnet ve şükranını temsil eder. Aklın secdesi demek, mucizat-ı sanata karşı hayretini ifade etmesi demektir. Eserlerdeki fiileri, fiillerdeki güzelliği ve güzelliğin kaynağı olan zata intikal demektir.

Mesela aklın secdesini ifade eden bir kaç pasajı yine Mesnev-i Nuriye'den buraya alalım:

"Kalbinde hayat bulunan bir insan, kâinata, âleme bakarken, idrâkinden âciz, bilhassa şu boşlukta yapılan ilâhî manevraları görmekle hayretler içinde kalır. İşte bu gibi hayret ve dehşetengiz vaziyetleri, ancak Sübhanallah cümlesinden nebean eden mâ-i zülâli içmekle o hayret ateşi söner."

"Aynı o insan, mahlûkat-ı acibe ve harekât-ı garîbeden aklının tartamadığı ve zihninin içine alamadığı şeyleri gördüğü zaman, Allahü ekber demekle rahat bulur. Yani, Hâlıkı daha azîm ve daha büyüktür. Onların halk ve tedbirleri kendisine ağır değildir."(3)

İnsanın şerre olan kabiliyetini Allah'ın bir çok ismi iktiza ediyor. Mesela, **Hakim** ismi insan mahiyetini tasarlarırken bir çok duygu ve kabiliyetleri bilkuvve, yani potansiyel olarak tasarlamıştır. Bu bilkuvve olan kabiliyetlerin ve duyguların inkişafını da zıtların rekabeti ve mücadelesine bağlamıştır ki, bu zaviyeden baktığımız zaman Hakim ismi kendi tasarımını tekmil etmek için elbette nefis, şeytan gibi rakiplerin vücudunu iktiza eder.

Yine **Müzeyyin** ismi kendi zinet ve güzelliğini parlatmak için bazı kaba saba çirkin şeylerin mukayese olsun diye vücutlarını iktiza eder. Evet güzel vitrinlere eski püskü

eşyaların konulmasının sebebi vitrindeki güzelliklerin derece ve makamlarını parlatmak içindir. Daha bunun gibi bir çok isim zahir ve hafi bir gerekçe ile nefis ve şeytan gibi şeylerin vücudunu iktiza ediyor.

Dipnotlar:

(1) bk. [Mesnev -i Nuriye, Şemme](#)

(2) bk. [a.g.e., Zerre](#)

(3) bk. [a.g.e., Habbe](#)